

КРИМСЬКИЙ ТЕКСТ У ТВОРЧОСТІ М.ЗЕРОВА

В.В. Коробенко, студентка групи ФУб-1-17-4.0з, IV курс, спеціальність «Філологія (українська мова і література)».

Науковий керівник: С.О. Євтушенко, доцент кафедри української літератури, компаративістики і гринченкознавства Євтушенко Світлана Олександрівна, кандидат філологічних наук.

У статті розглянуто поняття кримський текст, що з'явилося і остаточно увійшло в наукову свідомість завдяки працям кримських, українських і російських філологів і культурологів, з'ясовано та чітко схарактеризовано особливість кримського тексту у творчості Миколи Зерова.

Ключові слова: кримський текст, кримський міф, сонет, локальний текст.

The article considers the concept of the Crimean text, which appeared and finally entered the scientific consciousness thanks to the works of Crimean, Ukrainian and Russian philologists and culturologists, clarified and clearly characterized the peculiarity of the Crimean text in the works of Nikolai Zerov.

Key words: Crimean text, Crimean myth, sonnet, local text.

Актуальність та доцільність дослідження На основі кримського матеріалу видатного українського письменника М. Зерова склалась база кримського тексту, без вивчення якого неможливо у всій повноті осмислити новаторство і спрямованість творчого пошуку митця. Тому виникає необхідність поглибленого вивчення творчості вітчизняного автора у світлі питань про те, яким чином і в якій мірі його перебування в Криму позначилося на формуванні письменницької індивідуальності та зреалізувалось у творчій діяльності. Актуальність даного дослідження обумовлена необхідністю виявити місце і роль локального тексту у специфічній системі художнього мислення М. Зерова.

Метою статті є визначення й аналіз особливостей функціонування кримського тексту у творчості М. Зерова.

Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- 1) визначити поняття кримський текст;
- 2) дослідити історію вивчення кримського тексту у літературознавстві;
- 3) виявити своєрідність кримського тексту у творчості М. Зерова;
- 4) з'ясувати специфіку та особливості циклу «Крим» М. Зерова.

Аналіз останніх публікацій. Важливими для сучасного літературознавства є дослідження особливостей функціонування Кримського тексту у вітчизняній літературі. Цьому питанню присвячені наукові розвідки О. Губаря, П. Дегтярьова, М. Новікової, А. Люсого, С. Кур'янової, В. Строганової та інших.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кримський текст з'являється в певний історико-культурний період під впливом історичних подій та специфічних кримських міфологем і архетипів. Серед основних ознак Кримського тексту називають зв'язок із міфом Тавриди, адже саме кримський міф як певна знакова система формує специфічні особливості даної текстової структури. Кримський текст сприймається тільки за допомогою єдиного інтерпретуючого коду, який притаманний письменнику і читачеві (глядачеві, слухачеві) як суб'єктам одного історико-літературного і соціокультурного процесу.

Своєрідність бачення і змальовування Криму в українських поетичних текстах ХІХ – ХХ століть окреслюють поняття «античний», північний Крим та Крим південний, «райський», розкутий, не поневолений кримський простір. У творчості М. Зерова кримський текст представлений в поетичному циклі «Крим», до складу якого увійшли сонети «Чатир-Даг - І, ІІ», «Партеніт», «На верхів'ях Качі», «Богам висот-перелетам-громам». Головною ідеєю «Чатир-Дагу» є опис величі і неповторності краси Криму. Поезія «Богам висот перелетів-громам» є символом незбагненої сили природи, таємниць Криму. У поезії «Партеніт» Крим постає в уяві читача як особливе духовне місце, сукупність старовинних образів, які постають перед очима читача. Поезія «На верхів'ях Качі» є показовою системою образів, які в сукупності допомагають створити в уяві читача характер Кримського півострова. Крим у сонетах М. Зерова виглядає не тільки раєм природи, а й святинею світової культури. Гармонія давньої, східної та слов'янської культури створює унікальний духовний простір, в якому функціонують образи та традиції різних національних культур.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень.

Дослідження кримського тексту в українській літературі видається надважливим завданням, адже вивчення регіонально орієнтованих локальних текстів дозволяє виявити унікальні особливості національної культури та її зв'язки з іншими культурами світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зеров М. Твори. – Київ, 1990. – 842 с.
2. Кочерга С. О. Під знаком Криму(українська література ХІХ і першої третини ХХ сторіч). – Ялта – Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015 – 163 с.
3. Люсьї А. П. Крымский текст в русской литературе. – СПб.: Алетейя, 2003. – 314 с.
4. Марчук С. М. Кримський текст у сучасній українській ліриці. / С. М. Марчук. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Філологія.. – 2019. – №43. – С. 44–46.
5. Ніколенко О. Античні мотиви в поезії М.Зерова і О.Мандельштама / О. Ніколенко. // 8. – 2000. – С. 52 – 58.
6. Павличко С. Теорія літератури. – Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. – 679 с.

REFERENCES

1. Zerov M. Tvory. – Kyiv, 1990. – 842 s.
2. Kocherha S. O. Pid znakom Krymu(ukrainska literatura KhIKh i pershoi tretyny KhKh storich). – Yalta – Ostroh: Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia», 2015 – 163 s.
3. Liusyi A. P. Krymskyi tekst v russkoi lyterature. – SPb.: Aleteia, 2003. – 314 s.
4. Marchuk S. M. Krymskyi tekst u suchasni ukrainskii lirytsi. / S. M. Marchuk. // Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Filolohiia.. – 2019. – №43. – S. 44–46.
5. Nikolenko O. Antychni motyvvy v poezii M.Zerova i O.Mandelshtama / O. Nikolenko. // 8. – 2000. – S. 52 – 58.

6. Pavlychko S. Teoriia literatury. – Kyiv: Vyd-vo Solomii Pavlychko «Osnovy», 2002. – 679 s.